

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Občanský soudní řád Zákon o zvláštních řízeních soudních

JUDr. Eva Dobrovolná, Ph.D., LL.M.

Ochrana subjektivních práv

- Zásada prevence
- Správní orgány
- Svépomoc
- Soudní ochrana

Občanské právo procesní

- Soubor norem upravujících civilní proces
- Civilní proces
 - Postup soudu, event. jiných rozhodujících subjektů, účastníků a dalších subjektů při poskytování ochrany porušeným nebo ohroženým subjektivním právům a zákonem chráněným zájmům vyplývajícím z občanskoprávních, rodinněprávních, pracovněprávních a obchodních vztahů, jakož i procesní vztahy, které mezi těmito subjekty při této činnosti vznikají

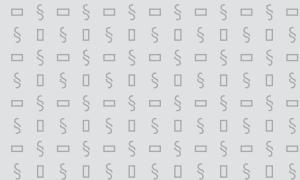
Druhy civilního procesu

- Civilní soudní řízení
 - Nálezací, vykonávací
- Rozhodčí řízení
- Insolvenční řízení

Základní prameny

- Zejména Ústava, Listina
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- Další - o rozhodčím řízení, insolvenční zákon, exekuční řád, o advokacii, notářský řád, o soudech a soudcích, o soudních poplatcích atd.

Soudnictví v ČR

- Civilní soudnictví
 - Rozhodování soukromoprávních věcí
- Správní soudnictví
 - Rozhodování o ochraně veřejných subjektivních práv - často proti rozhodnutí správních org.
- Trestní soudnictví
 - Rozhodování o vině a trestu - trestné činy
- Ústavní soudnictví
 - Zajištění ústavních práv

Civilní soudnictví

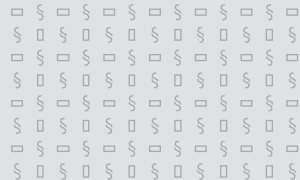
- Soustava soudů
 - Nejvyšší soud
 - Vrchní soudy - Praha, Olomouc
 - Krajské soudy (MS v Praze)
 - Okresní soudy (obvodní soudy v Praze, MS v Brně)

- V ČR existuje také Nejvyšší správní soud a Ústavní soud
 - Nejsou součástí soustavy civilního soudnictví

Zásady civilního procesu

- Dispoziční x oficiality
- Projednací x vyšetřovací
- Kontradiktornosti
- Rovnosti
- Veřejnosti a ústnosti
- Přímosti
- Materiální pravdy
- Volného hodnocení důkazů

Subjekty civilního procesu - soudy

- Pravomoc
- Příslušnost
 - Věcná
 - Místní
 - Funkční
- Personální obsazení soudu
 - Samosoudce
 - Senát - přísedící

Účastníci řízení

- Definice účastenství
 - Sporné řízení - žalobce a žalovaný
 - Nesporné řízení
 - navrhovatel a ti, o jejichž právech má být jednáno
 - navrhovatel a ti, které zákon za účastníky označuje

Způsobilost být účastníkem řízení

- Vychází z právní osobnosti, jedná o způsobilost být nositelem procesních práv a povinností

Procesní způsobilost

- Způsobilost subjektů vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti.
- Odvíjí se od hmotněprávní svéprávnosti.

- Společenství účastníků
 - Aktivní x pasivní
 - Samostatné x nerozlučné

- Vedlejší účastenství

- Hlavní intervence

- Záměna účastníků, přistoupení účastníků

Věcná legitimace

- Hmotněprávní vztah účastníka k projednávané věci
- Nedostatek vede k zamítnutí žaloby

Zastupování účastníků

- Zákonné zastoupení
 - Nezletilé děti

- Zastoupení na základě rozhodnutí soudu

- Zastoupení na základě plné moci

Činnost soudu před zahájením řízení

- Smírčí řízení
 - Nepovinné
 - Pouze na návrh
 - Návrh nemá hmotněprávní účinky
 - Uzavřený smír má stejné účinky jako pravomocný rozsudek, je vykonatelný

- Zajištění důkazu

Předběžné opatření

- Je třeba, aby okamžitým zásahem soudu byly dočasně upraveny vztahy mezi fyzickými či právníckými osobami, nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen.
- Např. platit výživné, odevzdat dítě do péče druhého rodiče, poskytnout část pracovní odměny, složit peněžitou částku nenakládat s některými věcmi apod.
- Soud musí rozhodnout do sedmi dnů, nestanoví-li zákon jinak

Sporné řízení v prvním stupni

- Řízení je zahájeno dnem, kdy žaloba dojde soudu
- Žalobu lze podat písemně (anebo ústně do protokolu).
- Žaloby v telefaxové a elektronické podobě je nutno do tří dnů doplnit - neplatí pro žaloby v elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem (včetně žalob zaslaných do datové schránky)

Žaloba

- Obecné náležitosti:
 - Označení soudu, označení věci, podpis žalobce, datum
- Zvláštní náležitosti:
 - Jméno, bydliště účastníků (právnícké osoby označit obchodní firmou nebo názvem, sídlem, adresou - podle zápisu v OR)
 - Jméno, bydliště zástupců
 - Pravdivé vylíčení rozhodujících skutečností
 - Označení důkazů
 - Žalobní petit atd.

Žalobní petit

- Návrh formulace budoucího výroku soudu a realizaci nároku, který žalobce pokládá za řešení uplatnění práva
- Musí být přesný, srozumitelný, určitý
- Jednoduchý x složený

Druhy žalob, oprava a doplnění

- (Statusové)
- Na plnění
- Určovací

- Je-li žaloba neúplná anebo je-li vadná, vyzve předseda senátu žalobce k opravě nebo doplnění
 - Nedojde-li k opravě či doplnění, předseda senátu žalobu odmítne

Příprava jednání

- Příprava jednání
- Zkoumání podmínek řízení
- Stanoviska účastníků
- Příprava dokazování

Kvalifikovaná výzva

- § 114b OSŘ
- Forma usnesení v němž soud vyzve žalovaného, aby se písemně vyjádřil k žalobě
- Možnost vydat rozsudek pro uznání (nutné poučení)

Přípravné jednání

- § 114c OSŘ
- Nejedná se o jednání
- Neveřejné
- Snaha o vyjasnění podmínek řízení, smírné řešení
- Pokud se nedostaví žalovaný bez řádné omluvy – možné vydat rozsudek pro uznání

Procesní podmínky

- Na straně soudu
 - Pravomoc
 - Příslušnost
- Na straně účastníků řízení
 - Způsobilost být účastníkem řízení
 - Procesní způsobilost
 - Plná moc
- Věcné
 - Návrh na zahájení řízení
 - (Zaplacení poplatku)
- Negativní
 - Překážka věci zahájené (litispendence)
 - Překážka věci rozsouzené (res iudicata)

Jednání soudu

- Předvolání účastníků a dalších subjektů, jejichž účast je nutná
- Nejméně deset dnů předem
- Jednání je veřejné

- Nedostavení se na jednání může vést k vydání kontumačního rozsudku - pro zmeškání

- Průběh je zaznamenáván do protokolu

Koncentrace řízení – zejm. §118b OSŘ

■ Koncentrace řízení

- Účastníci mohou uvést rozhodné skutečnosti a označit důkazy nejpozději do skončení přípravného / prvního jednání
- Nutnost poučit účastníky

Dokazování

■ Základní fáze

- Navržení
- Opatření
- Provedení
- Hodnocení

■ Břemeno tvrzení a břemeno důkazní

Důkazní prostředky

- Výslech svědků
 - Znalecký posudek
 - Zprávy a vyjádření
 - Notářské a exekutorské zápisy, listiny
 - Ohledání
 - Výslech účastníků
-
- Demonstrativní výčet - důkazními prostředky mohou být všechny prostředky způsobilé prokázat skutkový stav věci

Nesporná řízení

- Odlišné zásady
 - Zahajuje se i bez návrhu
 - Odlišně účastenství
 - Odlišně dokazování
 - Odlišně náklady řízení
-
- Od 1. ledna 2014 v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Např.: řízení péče soudu o nezletilé, řízení o rozvodu manželství, řízení o omezení svéprávnosti, pozůstalostní řízení, řízení o úschovách, soudním prodeji zástavy apod.

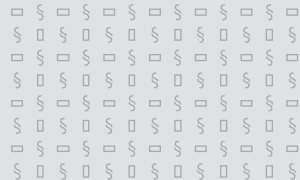
Rozhodnutí

- Procesní úkon soudu, nicméně jsou i další procesní úkony soudu (např. různá opatření)
- Cílem soudního řízení je rozhodnutí ve věci samé, ale rozhodnutími se mimo jiné upravuje, resp. vede řízení
- Nemeritorní nebo meritorní povahy
 - Ve věci nebo procesní povahy

Druhy rozhodnutí

- Rozsudek
- Usnesení
- Platební rozkaz, směnečný a šekový platební rozkaz, elektronický platební rozkaz

Rozsudek

- Rozhodnutí ve věci samé
- Náležitosti
 - Záhloví
 - Výrok
 - Odůvodnění
 - Poučení
 - Datum a podpis

Druhy rozsudků

- Statusové, určovací, na plnění
- Deklaratorní, konstitutivní
- Konečné, částečné, mezitímní

- Pro zmeškání, pro uznání

Usnesení

- Nemeritorní i meritorní povahy
- Usnesením lze rozhodnout ve věci samé
- Převážně se usnesením vede řízení

Rozkazní (zkrácená) řízení

- Platební rozkaz
- Směnečný a šekový platební rozkaz
- Elektronický platební rozkaz

Platební rozkaz

- Lze vydat i bez výslovného návrhu žalobce
- Na peněžité plnění, vyplývá-li právo ze skutečností uvedených žalobcem
- Doručuje se do vlastních rukou
- Splnit povinnost do 15 dnů nebo podat odpor
- Platební rozkaz (doručený), proti němuž nebyl podán odpor, má účinky pravomocného rozsudku

Směnečný a šekový platební rozkaz

- Jen v případě doložení originálu směnky nebo šeku
- Jen na výslovný návrh žalobce
- Povinnost plnit do patnácti dnů nebo podat námitku
- Podání námítky přímo nevede ke zrušení směnečného a šekového platebního rozkazu

Elektronický platební rozkaz

- Na elektronickém formuláři
- Do částky 1 milionu korun
- Elektronický je pouze návrh
- Pro elektronický platební rozkaz dále platí totéž, co platí pro platební rozkaz

Právní moc rozhodnutí

■ Formální stránka:

- Doručené rozhodnutí, které nebylo napadeno odvoláním.

■ Materiální stránka:

- Rozhodnutí je nezměnitelné
- Rozhodnutí je závazné

To znamená, že o téže věci nemůže být mezi týmiž účastníky znovu projednáno a rozhodnuto (tzv. překážka *res iudicata*)

Vykonatelnost

- Vynutitelnost povinností i proti vůli povinného
- Stanoví-li rozhodnutí splnit povinnost, rozhodnutí se stane vykonatelným po uplynutí lhůty pro splnění této povinnosti (tzv. pariční lhůty - obvykle 3 dny od právní moci)

Opravné prostředky

- Řádné
 - odvolání
- Mimořádné
 - dovolání
 - žaloba na obnovu řízení
 - žaloba pro zmatečnost

Odvolání

- Nepravomocné rozhodnutí
- Podává se do 15 dnů ode dne doručení

- Účinky suspenzivní a devolutivní
- Možná rozhodnutí
 - Potvrzení rozhodnutí
 - Změna rozhodnutí
 - Zrušení rozhodnutí a vrácení věci

Přípustnost odvolání a odvolací důvody

■ Přípustnost

- obecně přípustné proti všem rozhodnutím soudu I. stupně
- § 202 OSŘ - usnesení, kdy není možné odvolání podat
- Bagatelní věci - peněžité plnění nepřekračující 10000 Kč

■ Dovolací důvody

- Obecně - § 205/2 OSŘ - nedostatky - procesní vady, skutkový stav, právní posouzení
- § 205b OSŘ - rozsudek pro uznání a pro zmeškání

Dovolání

- Projednává a rozhoduje Nejvyšší soud, který má úlohu sjednotitele judikatury
- Podává se proti rozhodnutím soudu druhého stupně
- Do dvou měsíců od doručení napadeného rozhodnutí
- Povinné zastoupení advokátem
- Nejvyšší soud dovolání zamítne nebo rozhodnutí změní, příp. zruší a věc vrátí

Přípustnost dovolání

- Dovolání je přípustné, pokud:
 - Odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu
 - Otázka nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena
 - Otázka je NS rozhodována rozdílně
 - Má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak
- Dovolání je nepřípustné proti:
 - Ve věcech manželských, registrovaného partnerství
 - Ve věcech, kde jde o peněžité plnění nepřekračující 50 000 Kč (2 výjimky) - tzv. bagatelní věci

Dovolací důvod

- Pouze nesprávné právní posouzení věci

Žaloba na obnovu

- Vyskytly se nové skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které účastník nemohl bez své viny použít
- Do tří měsíců od okamžiku, kdy se navrhovatel dozví
- Nejpozději do tří let od právní moc rozhodnutí
- Dvě části
 - O povolení obnovy - iudicium rescindens
 - Po povolení obnovy - iudicium rescissorium (obnovené řízení)
- Žaloba se zamítá anebo se povoluje obnova

Žaloba pro zmatečnost

- Nedostatky procesní povahy
- Zásadně se podává do tří měsíců od doručení napadaného rozhodnutí
- Někdy se využívá i tříletá objektivní lhůta
- Žaloba se zamítá nebo se zruší napadené rozhodnutí

Rozhodčí řízení

- Jeden z typů alternativního řešení sporů
- Přenos pravomoci rozhodnout spor z civilních soudů na rozhodce
- Požadavky na osobu rozhodce
- Arbitrabilita sporu
- Výsledek – *Rozhodčí nález* – autoritativní rozhodnutí - exekuční titul

Exekuční řízení

- Exekuční právo je souborem právních norem, které upravují činnost soudu, soudních exekutorů, stran a dalších subjektů exekučního řízení při realizaci plnění, uloženého povinnému subjektu vykonatelným rozhodnutím (státního) orgánu, jež se uskutečňuje za pomoci donucujících prostředků státní moci
- Exekuci provádějí buď soudní exekutoři nebo vykonavatelé soudu. Exekutor vykonává činnost za úplatu (svobodné povolání) a má postavení veřejného činitele, soudní vykonavatel je zaměstnancem soudu.
- Způsoby výkonu rozhodnutí na peněžité plnění:
 - Srážky ze mzdy
 - Příkázáním pohledávky
 - Příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu
 - Prodej movitých věcí a nemovitostí
 - Prodej podniku
 - Zřízení soudcovského zástavního práva k nemovitostem
- Způsoby výkonu rozhodnutí na nepeněžité plnění:
 - Vyklizení
 - Odebrání věci
 - Rozdělení společné věci
 - Provedení prací a výkonů

Insolvenční řízení

- Právní úprava – zákon č. 182/2006, Sb. insolvenční zákon.

- Různé formy řešení *úpadku*
 - *Úpadek - stav, kdy je dlužník*
 - *a) předlužen*
 - *b) v platební neschopnosti*

- Jednotlivé formy:
 - Konkurs
 - Reorganizace
 - Oddlužení

Děkuji za pozornost.